

ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท
ของผู้บริหารการศึกษาในสังคมอุตสาหกรรมใหม่

นางสาวอินทิรา เทศวิศาล

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-658-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017382

117269A03

THE EXPECTATION OF ROLES OF EDUCATIONAL
ADMINISTRATORS IN THE NEWLY
INDUSTRIALIZED SOCIETY

Miss Intira Tesvisal

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-658-1

อินทรา เทศวีสาล : ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในสังคมอุตสาหกรรมใหม่ (THE EXPECTATION OF ROLES OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE NEWLY INDUSTRIALIZED SOCIETY) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์, 117 หน้า. ISBN 974-579-658-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในสังคมอุตสาหกรรมใหม่

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คาดว่าสังคมไทยในทศวรรษหน้าจะเป็นสังคมอุตสาหกรรม การเกษตรและบทบาทของผู้บริหารการศึกษาควรเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันในเรื่องของบทบาทส่วนรวม ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาคน ส่วนบทบาทเฉพาะด้านควรกระทำใน 3 ฐานะ คือ 1) บทบาทในการเป็นผู้นำ คือชี้แนะสังคมโดยแสดงบทบาทในการแสวงหาโอกาสและเผชิญโอกาส นอกจากนั้นควรมีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งทิศทางการเรียนการสอนที่ถูกต้องให้กับครู ซึ่งทิศทางการให้เด็กแสวงหาทางออกที่ถูกต้อง เป็นผู้นำทางความคิดทางการศึกษา 2) บทบาทในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ควรเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงด้านการบริหารหลักสูตร การบริหารบุคคล การบริหารการเงินหรือทรัพยากรอื่น การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนและบทบาทในการวางแผนและควบคุมงานให้มีคุณภาพ 3) บทบาทในฐานะผู้บริหารการศึกษา ควรจรรโลงวิชาชีพโดยสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นตัวอย่างอันดี และผลักดันให้มีใบประกอบวิชาชีพ ส่วนการที่ผู้บริหารการศึกษาจะสามารถแสดงบทบาทตามที่คาดหวังได้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเหล่านี้คือ ความเป็นธรรมในการคัดเลือก มีการปรับปรุงบุคลิกภาพของผู้บริหาร ตลอดจนกำหนดรายได้ให้เพียงพอและกำหนดควมให้จบปริญญาโททางการบริหารการศึกษา

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต *Orany Jm*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *สนานจิตร์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

INTIRA TESVISAL : THE EXPECTATION OF ROLES OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE NEWLY INDUSTRIALIZED SOCIETY. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SNANCHIT SUKONTASAP. Ph.D. 117 PP. ISBN 974-579-658-1

The objective of the study was to investigate the expectation of roles of educational administrators in the newly industrialized society.

Research findings : The majority of the interviewees expected that in the next decade Thailand would turn to be agro-industrialized society and hence, the roles of educational administrators should also be changed. In general, the educational administrators should perform the roles of personnel and task development as well as self development. As for specific roles, they should cover three aspects. The first aspect was administrator as a leader. By this, they should play proactive roles in seeking and facing opportunities, preserving environments and local intellectuals, being instructional leaders, suggesting the right direction for students. The second role, as a school administrator, involved change in the administration of curriculum, personnel, finance and other resources, school-community relations, educational planning and control. The last role, as an educational administrator, they should maintain professionalism through creating professional ethics, being a role model and encouraging the application of teacher license. The facilitating conditions that would enable the administrators to perform these roles were : merit selection, improvement of administrators' personalities, adequate income and having master's degree in educational administration.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นวัตกรรมศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะสำเร็จลงไปได้เลย ถ้าไม่ได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยถือว่า ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลา การจัดทำจนเสร็จเรียบร้อย จึงขอถือโอกาส กราบขอบพระคุณมาเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นอกจากนั้น ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย 5 ท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ให้เวลาในการสัมภาษณ์ จำนวน 30 ท่าน ที่กรุณาให้ความคิดที่ดีเพื่อใช้ในการวิจัย และขออภัยที่ไม่สามารถกล่าวชื่อนาม ในที่นี้ได้ทั้งหมด

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ที่ได้ให้ความห่วงใยและให้กำลังใจตลอดมาจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในน้ำใจของ อาจารย์นันทิมา ศรีภพ อาจารย์มยุรี รัตนมุง อาจารย์เรขา รัตนประสาท อาจารย์เสาวรส เกียรตินาถ คุณจุฑามาศ สอนภู่ คุณชนาพร แสงโสมทรัพย์ เจ้าหน้าที่จากศูนย์สารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการ และเจ้าหน้าที่จากงานประกันสังคม การท่าเรือแห่งประเทศไทย ตลอดจนผู้ที่ให้ความร่วมมือ และให้กำลังใจทุกท่าน ที่ได้เอื้อนาม ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

หากงานวิจัยนี้ มีประโยชน์ต่อวงการบริหารการศึกษาทุกระดับแล้ว ขอขอบคุณความดีนั้นแก่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้กำลังใจ ด้วยความขอบคุณ

อินทิรา เทศวิศาล

ตุลาคม 2534

สารบัญ

๕
หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๐
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
ค่านิยมที่ใช้ในการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ลำดับขั้นในการเสนอผลงานวิจัย.....	6
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของความคาดหวัง.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษา.....	12
ลักษณะของประเทศสังคมอุตสาหกรรมใหม่.....	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.....	34

	๗
ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ลักษณะของสังคมไทยในทศวรรษหน้า.....	37
ตอนที่ 3 ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร การศึกษาในสังคมอุตสาหกรรมใหม่.....	39
ตอนที่ 4 เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อให้ผู้บริหารการศึกษา สามารถแสดงบทบาทตามความคาดหวัง.....	60
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร.....	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปผลการวิจัย.....	68
การอภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	89
เอกสารอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	96
ประวัติผู้เขียน.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพ...	35
2	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับลักษณะสังคมไทยในทศวรรษหน้า.....	37
3	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทโดยส่วนรวมของผู้บริหารการศึกษาในสังคม อุตสาหกรรมใหม่.....	40
4	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะมีเพิ่มเติมทางด้านความเป็นผู้นำ.....	44
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารหลักสูตร.	45
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารบุคคล...	47
7	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารการเงิน หรือทรัพยากรอื่น.....	51
8	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารความสัมพันธ์ กับชุมชน.....	53
9	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการวางแผนและควบคุม งานให้มีคุณภาพ.....	55
10	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารการศึกษา ในฐานะผู้บริหารการศึกษา	57
11	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตาม เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถแสดง บทบาทตามที่คาดหวัง.....	61
12	บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในสังคมอุตสาหกรรมใหม่ จากการวิเคราะห์เอกสาร	65